

Høringssvar vedr. lovforslag

Til Energistyrelsen

EWI takker for muligheden for at kommentere udkastet til lovforslaget "Lov om ændring af lov om elforsyning og lov om fremme af vedvarende energi (Prioritering af kapacitet i elnettet og hensigtsmæssig tilslutning til elnettet m.v.)". Forslaget er i sin nuværende form ikke af en substans, som gør det muligt for EWI at anbefale Folketinget dets vedtagelse.

Vores bemærkninger falder i 7 grupper: 1) indledende, 2) kategorisering, 3) definitioner, 4) tekstnær side 11, 5) tekstnær side 15, 6) øvrige og endelig 7) afsluttende bemærkninger.

Indledende bemærkninger:

Distributionsselskaberne har hidtil været forpligtet til at lave netplanlægning baseret på efterspørgsel, objektivitet, lige behandling og forsyningspligt. Med lovforslaget gives distributionsselskaberne mulighed for at sige nej. Dette har omfattende konsekvenser:

1. Distributionsselskaberne har herefter ikke pligt til at udbygge nettet. Dette er i sig selv kontraintuitivt til det overordnede ønske om øget elektrificering og lovttekstens vægtning af grøn omstilling.
2. Distributionsselskaberne kan ved deres forbrugervalg blive kampplads for modstand mod grøn omstilling eller anden aktivitet, som borgere ikke måtte ønske. For dem som måtte ønske at yde modstand mod bestemte lokale udviklinger, eksempelvis opstilling af vindmøller og solceller eller beslutning om kommunal etablering af en industri, kan distributionsselskabernes bestyrelser blive afsæt for aktiv modstand. Dette underminerer kommunalbestyrelsernes kompetencer. Og de enkelte el-net bestyrelser vil derfor i realiteten kunne beslutte at sætte elektrificeringen i stå.
3. Prioriteringskriterierne efterlader så mange fortolkningsmuligheder (se nedenfor), at konsistens på tværs af distributionsselskaberne forekommer usandsynlig. Dette reducerer effektivitet, udviklingsmuligheder og konkurrencekraft for de mange virksomheder, der arbejder på tværs af netområder. Dette gælder fødevareproducenter, kædebutikker, produktionsvirksomheder, udbydere af ladeløsninger, servicevirksomheder m.fl.

Kategorisering:

I den foreslåede kategorisering omfatter Kategori 2 anlæg, der fremmer den grønne omstilling. Fortolkning heraf er afgørende for, hvordan prioriteringerne falder ud?

Hvis grøn omstilling defineres specifikt som understøttelse af Danmarks klimamål må konsekvensen være, at:

1. PtX anlæg, der understøtter reduktion af tysk brug af grå brint må nedprioriteres, da Danmarks klimamål ikke understøttes herved.
2. Udfasning af biomasse, som er en del af regeringsgrundlaget, må nedprioriteres, da klimagevinsten ligger uden for Danmarks klimamål.

Hvis grøn omstilling defineres ved de globale klimaeffekter må konsekvensen være, at:

1. PtX anlæg, der understøtter reduktion af tysk brug af grå brint må prioriteres.
2. Udfasning af biomasse må prioriteres.
3. Datacentre, der baserer sig på elektrificering fra et højt mix af vind og sol må opprioriteres i forhold til alternativet, at samme datacenter istedet bygges i lande, hvor energiforsyningen baseres på fossile brændsler.
4. At øverst prioriterede blandt ansøgningerne må være dem, der fortrænger flest klimagasser opgjort i CO₂ ækvivalenter. Lovforslaget kommer derved til at nedprioritere decentrale initiativer og fremmer istedet store anlæg. De samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige konsekvenser herved er ikke belyst i lovforslaget.

Definitioner:

Teksten taler om "energilagring" uden at forholde sig til eller forstå, hvad energilagring er. Det er således uklart, hvordan man skiller mellem energilagring i brint, i vand og i batterier. Hvordan prioriterer man eksempelvis mellem et batteri, der understøtter en ladepark og en brintproduktion anvendt til methanol til tung transport? Umiddelbart synes methanol (PtX) at blive henført til kategori 2, forudsat at der anvendes et globalt kriterium for grøn omstilling, mens batterier specifikt henføres til kategori 3. Direkte elektrificering giver imidlertid en langt mere effektiv udnyttelse af el-nettet end indirekte elektrificering, og i eksemplet med to ladeparker - en på el til tung transport og en til methanol til tung transport - da vinder methanolanlægget efter de opstillede kriterier. Samfundsøkonomisk er dette imidlertid langt den dyreste løsning, da der skal bruges både væsentligt mere net og væsentligt større energiproduktionskapacitet til methanol. Dertil kommer, at samfundet forbigår muligheden for at gøre brug af batterianlæggene til ønskede systemydelse

Tekstnær side 11:

Nederst side 11, øverst side 12 fremgår det, at

“Ministeriet bemærker samtidig, at prioritering af anmodninger om nettilslutning ikke har til hensigt at medføre en fastlåst og sekventiel behandling af projekter, hvor anmodninger i højere prioriterede kategorier skal være fuldt imødekommet, før projekter i lavere prioriterede kategorier kan behandles og opnå nettilslutning. Prioriteringen skal derimod understøtte en fleksibel tilgang, hvor projekter i forskellige kategorier kan behandles og tilsluttes sideløbende, når dette er foreneligt med kapacitetssituationen i elnettet. Ministeriet bemærker, at projekter i lavere prioriterede kategorier, der gennem netvenlighed ikke fortrænger højere prioriterede behov bør kunne opnå nettilslutning, selv om de ikke tilhører de højest prioriterede kategorier.”

Hvad er den konkrete betydning heraf for eksempelvis et data center (kategori 4), der i et vist omfang understøtter samfundskritiske funktioner (eksempelvis grundlag for forskning i kræftsygdomme - kategori 1) og fortrænger opførelsen af samme data center baseret på gas (fremmer grøn omstilling kategori 2)? Vil et sådant data center opnå en højere prioritering end tilslutning af et PtX anlæg? Vil et sådant data center opnå en højere prioritering end tilslutning af elektriske installationer til sikring af fjernvarme?

Flere tilsvarende fortolkningsproblemer kan der redegøres for på foranledning.

Lovforslaget skelner ikke mellem Energinets driftsområde og distributionsselskabernes driftsområde. Hvordan skal prioriteringslisten forstås for distributionsselskaberne?

Eksempel 1: Et distributionsselskab modtager henvendelse om tilslutning af et 2MW batteri til systemydelse (kategori 3), men da virksomheden bag henvendelsen godt ved, at henvendelsen kan forventes lavt prioriteret, planlægger virksomheden samtidig som alternativ at tilslutte 4 stk 0,5MW batterier til systemydelse (kategori 1). Installationer mindre end 1 MW betragtes som almindeligt erhverv.

Eksempel 2: Et distributionsselskab modtager henvendelse fra flere PtX anlæg (kategori 2) og fjernvarmeselskaber (kategori 2), og i et omfang så kapaciteten ikke rækker. Hvad skal prioriteres øverst af fjernvarme og PtX?

Eksempel 3: Et datacenter på Energinetniveau indgår aftale med et fjernvarmeselskab om brug af overskudsvarmen til fjernvarme. Data centret (kategori 4) står i kraft af sin kategori med lav sandsynlighed for tilslutning. Fjernvarmeselskabet kan ikke risikere ikke at kunne levere varme, og vælger at opsiges aftalen og ansøger istedet for om netkapacitet til elektrisk installation til fremstilling af varme (kategori 2). Den samlede udnyttelse af el-netkapaciteten forringes derved trods lovforslagets postulat om, at der sikres bedre netudnyttelse. Samtidig “straffes” distributionsselskabet ved, at fjernvarmeselskabet nu skal trække på distributionsselskabets adgang til kapacitet, fordi prioriteringen af data centret til Energinet er lavest muligt prioriteret. Samfundsøkonomisk, netøkonomisk og netkapacitetsmæssigt stimulerer modellen i alle tilfælde valg, som forringer tilstanden.

Flere eksempler på prioriteringslistens uhensigtsmæssighed kan der redegøres for på foranledning.

Tekstnær side 15:

I teksten til lovforslaget side 15 lyder det:

“Den foreslåede adgang til afvisning skal samtidig bidrage til, at disponeringen af kapacitet og den langsigtede planlægning af elnettet ikke baseres på et efterspørgselsniveau, som efter den fastsatte prioritering ikke skal imødekommes. En afvisning efter ordningen indebærer således, at det pågældende behov ikke i sig selv vil indgå i det efterspørgselsgrundlag, der lægges til grund for den fremadrettede planlægning af elnettet.”

Det er uklart, hvad implikationerne heraf er. Virksomheder som afvises får som konsekvens af teksten at vide, at de for tid og evighed ikke er ønskede i Danmark. Dette kan have betydelige konsekvenser for Danmarks industrielle udvikling.

Hvad er kriterierne herefter for den langsigtede planlægning? Hvordan skal distributionsselskaberne kunne forholde sig til, hvad samfundet ønsker, når grundlaget er en prioritering, hvor alt kan medtages, alene når der er plads i elnettet?

Øvrige bemærkninger:

Af lovforslaget §3, side 23, forholder man sig til de ekstraomkostninger Forsyningstilsynet måtte have. Man vurderer herudover, at der ikke er omkostningsmæssige konsekvenser for det offentlige. Det bemærkes, at lovforslaget nødvendigvis må medføre forringet konkurrenceevne for virksomheder på grund af:

1. ekstra omkostninger til redegørelser om netvenlighed.
2. Forlængede sagsbehandlingstider som følge af puljebehandlingen af ansøgninger om netadgang.
3. Ekstraomkostninger for netselskaberne (eller virksomhederne efter regning) som følge af behovet for servicering, besvarelse og behandling af ansøgninger, herunder indstilling af rækkefølge.
4. Betydelig investeringsmæssig usikkerhed ved indledende og forberedende arbejder på investeringsprojekter.

Opmærksomheden henledes på, at mens disse omkostninger kan synes relativt små for de projekttyper, der omtales i lovforslaget - datacentre, PtX og visse energilagingsprojekter -, så kan der være tale om ganske væsentlige omkostninger for det store antal almindelige virksomheder, der løbende måtte have ønske om elektrificering af produktion, transport eller service.

Det fremgår af lovforslaget øverst side 25, at omkostningerne til undersøgelser af netvenlighed ikke vil overstige 4 MDKK for virksomhederne. Dette tal forekommer grebet ud af luften og må tages som udtryk for manglende indsigt i, hvad undersøgelser af øget netvenlighed kan medføre. Vi gør opmærksom på, at test af visse former for netvenlighed kan være en nødvendighed for at sikre, at netvenlighed kan etableres som en integreret del af en produktion.

Afsluttende:

Teksten til lovforslaget afspejler mangel på indsigt i, hvordan Danmarks elektriske infrastruktur er opbygget. Vi har noteret os, at ministeren har udtalt, at der er nedsat et dialogforum for el-nettet. Det er vores ønske, at dette forum forsynes med virksomheder, der har indsigt i el-nettets sammenhænge. EWII stiller sig gerne til rådighed.

Teksten til lovforslaget tager afsæt i en statisk forståelse af el-nettet. Vi vil gøre opmærksom på, at el-nettet i dag ikke udnyttes optimalt på grund af de regulatoriske barrierer, man politisk har valgt at opsætte. Vi opfordrer til, at det gives højeste prioritet at optimere udnyttelsen af det eksisterende el-net med henblik på at kunne vinde tid til udbygning af el-nettet i en dynamisk forståelse af, hvordan infrastruktur kan udvikles.

Endelig bemærkes, at lovgrundlagets forudsætning om kø i el-nettet ikke er ny. Godt nok er køen tiltaget, men køen er hverken 1) opgjort tidsmæssigt efter behov (eksempelvis har PtX i sammenhæng med brintrør ikke behov før, der er bygget et brintrør, og der er ikke etableret modeller for den indfasning af data centre, som datacenter industrien selv har peget på); eller 2) rensset for hamstringseffekt af at det længe har været kendt, at der er problemer i Energinet; eller 3) under hensyntagen til, at Energinets egne beslutninger om systemydelser fremmer det, der nu betragtes som uønsket adfærd i form af de mange ønsker om batteritilslutninger. I det hele taget synes forudsætningerne for lovarbejdet ikke at være gennemarbejdet, og det ville tjene en kvalificeret lovgivning, at der bruges tid på at forstå problemet frem for at løse en problembeskrivelse, der synes at være af mere defensiv karakter for en trængt statslig institution.

Kolding den 27. juli 2026

EWII S/I

Lars Bonderup Bjørn